

НАША ЦЕРКВА - КИЇВСЬКИЙ ПАТРІАРХАТ

РЕЛІГІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ ЧАСОПИСУ «БОРИСТЕН»

ВИДАННЯ БЛАГОСЛОВИВ ПРЕДСТОЯТЕЛЬ УПЦ КП ФІЛАРЕТ №7 (168) 2016 рік

Богослужіння у неділю 7-му після П'ятидесятниці

23 липня 2017 року, у неділю 7-му після П'ятидесятниці та день пам'яті святого преподобного Антонія Києво-Печерського, Святійший Патріарх Київський і всієї Руси-України Філарет звершив Божественну літургію у Володимирському кафедральному соборі м. Києва. Напередодні, 22 липня ввечері, Предстоятель Київського Патріархату відслужив у соборі Всенічне бдіння. Його Святості співслужили настоятель храму протоієрей Борис Табачек та духовенство кафедрального собору. За Божественною літургією Святійший Владика виголосив проповідь на тему євангельського читання про зцілення Господом Ісусом Христом двох сліпців і німого біснуватого чоловіка. Предстоятель зосередив увагу слухачів на тому, що людина часто звертається до Бога, коли в її житті виникають певні труднощі, скорботи або біди. І коли людина з вірою і смиренням звертається до Господа, то Він завжди допомагає. "Найчастіше людина звертається до Бога тоді, коли перебуває у біді. Якби вони (сліпці) не були сліпими, то до Христа би і не звернулись. Якби не був той чоловік біснуватим і німим, якби він не страждав, то не звернувся б до Христа. І таких випадків в Євангелії багато. Візьміть жінку хананеянку, яка звернулася до Ісуса Христа тоді, коли побачила, що її дочка страждає від бісів. А римський сотник, військова людина, коли звернувся до Ісуса Христа? Коли захворів його слуга, якого він любив. Люди, часто, звертаються до Бога, коли знаходяться у біді. Господь попускає різні скорботи і біди для того, щоб ми навернулись до Бога. Тому що людина у біді звертається до Бога. Господь нікому не відмовляє, хто до Нього звертається. І сліпим подав зір, і слугу сотника зцілив, і з дочки хананеянки вигнав біса" - сказав Патріарх. Святійший закликав вірян у цей важкий для українського народу час суцього молитись і просити у Господа, щоб Він подав нам мир і перемогу. Просити з вірою, не сумніваючись у Божій допомозі і Його всемогутності. "Тепер у нас теж біда. Триває війна - люди помирають, страждають, війна приносить руйнацію. Якщо ми у цій біді звернемося до Бога - "Допоможи нам Господи!". І Господь спитає нас: "А ви вірите в це? Вірите, що Я вам допоможу і встановлю мир? Ось тут виникне розділення. Одні скажуть: "Ми

віримо", а другі виявлять сумнів. Сумнів не тому, що Бог не може, а в тому, чи захоче Він нам допомогти? Чи все залежить від Бога, а не від нас? Багато хто так думає. І ось ті, хто сумнівається - не отримають того, чого хочуть.

Якщо ми не будемо вірити в те, що Господь допоможе, то і не допоможе. Не тому, що Він не може, а тому що ми не віримо. Нам треба просити, нам треба вірити в те, що Господь подасть нам перемогу. І чим більше буде людей просити і вірити, тим швидше Господь дасть нам те, що потрібне, а нам потрібний - мир!" - відзначив у своїй проповіді Предстоятель. Богослужіння завершилося молебнем до преподобного Антонія, ігумена і чудотворця Печерського, під час якого Святійший Патріарх виголосив молитву, щоб Господь визволив Батьківщину від нашестя чужинців і подав українському народові мир, єдність і Своє благословення.

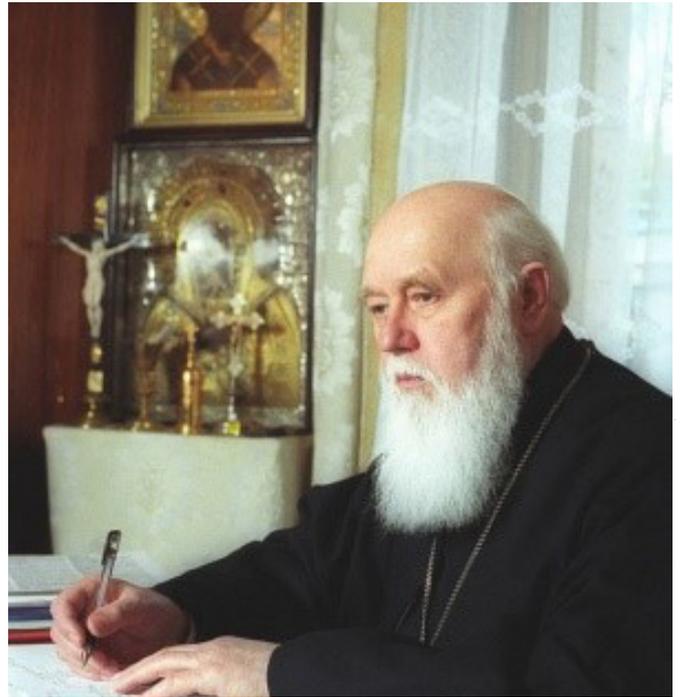

Доповідь Патріарха

**Київського і всієї Руси-України Філарета
на Помісному Соборі Української
Православної Церкви Київського
Патріархату, з нагоди 1025-ліття
Хрещення Руси-України 27 червня 2013 р.
Київського і всієї Руси-України Філарета
на Помісному Соборі
Української Православної
Церкви Київського Патріархату,
з нагоди 1025-ліття
Хрещення Руси-України
27 червня 2013 р.
Преосвященні архіпастирі,
всечесні пастирі,
дорогі браття і сестри,
делегати Помісного Собору і наші
шановні гості!**

Ми зібралися на Помісний Собор з нагоди 1025-ліття Хрещення Руси-України, а також на виконання Статуту, який вимагає від нас через кожні п'ять років скликати Помісні собори для вирішення церковних проблем, а також для звіту Патріарха і Священного Синоду про свою діяльність за відповідний період. Цього року, як і 2008-го, святкування ювілею Хрещення Руси-України відбудеться як на державному, так і на церковному рівнях. На державному рівні святкування буде проходити з участю всіх християнських Церков, а потім усі українські Православні Церкви і Греко-Католицька Церква будуть проводити свої богослужіння окремо, кожна Церква зі своєю паствою. Нас такий підхід влаштовує, бо він дає можливість уникнути конфронтації. Крім того, згідно з розпорядженням Президента України Віктора Януковича, святкування повинні відбутися в кожній області у визначений на місцях час. 15 травня 2013 р. у приміщенні Київської православної богословської академії була проведена науково-практична конференція, в якій взяли участь архіереї, професори, викладачі духовних навчальних закладів, університетів, мистецтвознавці, музейники, діячі культури, представники влади, а також засобів масової інформації. Всі доповіді, виголошені на конференції, видані в науковому збірнику. В доповідях усебічно висвітлено значення Хрещення Руси-України. Конференція проходила під гаслом «із Києва по всій Русі». Це означає, що подія відбулася в Києві, а не в іншій якійсь столиці, і що в результаті хрещення киян, проголошення християнства державною релігією християнство розповсюдилось по всій Русі і за її межами, в тому числі і в Новгороді; а Москва

виникла пізніше – в 1147 р., а ще пізніше утворилось Велике Московське князівство. Як відомо, факт хрещення киян у 988 р. і проголошення християнства державною релігією не означає, що в Русі, на землях нинішньої України, не було християн. Християнство на землях України з'явилося ще в I ст., і приніс його апостол Андрій Первозваний. Уже наприкінці I ст. християни були у Криму (на той час грецькій колонії Римської імперії). Ми знаємо, що на I Вселенському соборі були готські єпископи, які мали свої єпархії на території нинішньої України. Тут знаходилася і Тмутараканська єпархія. На землях Руси проповідували віру Христову святі брати Кирило і Мефодій (IX ст.); вони знайшли тут Євангеліє, «написане руськими письменами». В Києві християнство з'явилося за часів київських князів Діра і Аскольда. У 860 р. київський князь Аскольд, зібравши флот і військо, завдав потужного удару Константинополю і змусив визнати Русь як державу. Князь Аскольд побудував першу церкву в Києві на честь Миколи Чудотворця, ім'я якого він носив у хрещенні. Тоді йшлося про навернення до християнства не окремих язичників, а щонайширшого загалу; як вважають історики, була навіть спроба утвердження християнства як державної релігії, але виникли труднощі, і цього не сталося. Руські літописи свідчать, що 944 р. воїни-християни київського князя Ігоря підписували договір з Візантією в церкві Святого пророка Іллі, яка вже тоді існувала на Подолі в Києві, а воїни-

язичники скріплювали договір на пагорбі Перуна. Найбільше за всіх попередників князів для розповсюдження християнства на Русі зробила велика княгиня Ольга, тому Церква назвала її рівноапостольною. Усі історичні події першого тисячоліття свідчать про те, що християнство на землях теперішньої України існувало ще до великого князя Володимира, але святий князь Володимир зробив християнство державною релігією, тому ми називаємо його не тільки рівноапостольним, але і просвітителем. Де треба святкувати Хрещення Руси: в Києві чи в Москві? Здавалося б, для кожної людини, більш-менш обізнаної з історією, зрозуміло, що святкувати 1025-ліття Хрещення Руси треба в Києві, а не в Москві. Але Москва, як часто в минулому, так і тепер спотворює історію. Вона примушує Помісні Православні Церкви святкувати цю подію не в Києві, а в Москві. Хоч за царських часів (у 1888 р.) 900-ліття Хрещення Руси святкували не в Петербурзі і не в Москві, а в Києві. В чому полягає неправда? В тому, що Хрещення відбулося в Києві, а не в Москві. А Московська патріархія переконує православний світ, що треба цю подію святкувати в Москві як центрі київського християнства, а не в Києві. Москва перетворює Київ на периферію. Хіба це не історична неправда? Друга неправда полягає в тому, що Москва хоче привласнити собі київську культуру. Хіба автор «Слова про Закон і Благодать» митрополит Іларіон не киянин, а московит? Чи Нестор Літописець писав літопис у Москві, якої тоді ще й не було як поселення, не кажучи вже як столиці Московського князівства? Ми ж не привласнюємо еллінську культуру, хоча Київська Русь багато чого запозичила від неї. Чому ж Москва нашу давню культуру привласнює собі? І в цьому полягає історична неправда. Вони не відбирають у нас, українців, право на нашу давню християнську культуру, але заявляють, що це спільна культура. Це напівправда! А напівправда – ще страшніша, ніж відкрита неправда. Бо і диявол не сказав Єві прямо: «Їжте плоди із забороненого дерева», а запитав: «Чи правда, що Бог заборонив вам їсти зі всіх райських дерев?» Бачите, в чому хитрість диявола? У напівправді! Так і в нашому випадку: «ми не відбираємо від вас вашу українську давню культуру, безпосередньо те, що Хрещення було в Києві, – але це Хрещення було спільним: вашим і нашим». Хіба це правда? Хіба у Дніпрі хрестили киян і московитів, про яких тоді ще не було і згадки? Правда, що християнство з Києва поширилось по всій Русі, але це було пізніше. Ми святкуємо не розповсюдження християнства по всій Русі і за її межами, – а Москва, дійсно, була за її межами, – а конкретну подію, яка відбулася в 988 р.

Ми не проти святкувати Хрещення Руси разом із вами, бо всі ми брати – православні християни, але святкувати по правді. Бо як неправдомовець диявол спокусив перших людей, а результатом спокуси було вигнання з раю, – так і тут так звана «спільна колиска» приводить до втрати нашої свободи, незалежності Української держави. Святкування Хрещення Руси в Москві як центрі, а потім у Києві і в Мінську – це поступове втілення ідеї «русского міра». **Яка частина Київської держави називалася Руссю?**

Київську державу створили князь Святослав і його син – великий князь Володимир. Вона охоплювала велетенську територію протяжністю 2000 км. Її західні кордони проходили вздовж Дністра, Західного Бугу, Неману, Західної Двіни; на сході – сягали межиріччя Оки та Волги; на півночі – Чудського, Ладозького та Онезького озер і Фінської затоки; на півдні – Чорномор'я і Приазов'я. Київська держава була найбільшою державою тодішньої Європи. На об'єднаних Володимиром територіях мешкали різні племена і народи. Її північну і північно-східну частини населяли племена угро-фінського походження: чудь, мурома, весь, меря та інші, а на всьому іншому просторі – племена східних слов'ян. Усі вони дотримувалися своїх споконвічних звичаїв і традицій, вірили у своїх богів, різнилися мовою. Територіальна єдність такої держави підтримувалася лише зброєю.

Яка ж частина цієї великої держави називалася Руссю? Відповідь на це запитання можна знайти в літописах. У Новгородському літописі написано: «Літо 1149. Іде єпископ Нифонт із Новгорода в Русь»; «Літо 1165. Ходив ігумен Юрійський в Русь, в Київград». Із цього видно, що у другій половині XII ст. новгородці, де багато років князували київські князі, не вважали себе частиною Руси; суздальці, які, як відомо, стали основою майбутньої Московської держави, теж не називали свої землі Руссю. Суздальський літописець пише: «Літо 1180. Іде князь Святослав з половцями і чернігівцями із Руси на Суздаль раттю»; також і в Іпатіївському літописному зводі читаємо: «Літо 1155. Юрій іде із Суздаля на Русь і приходить до Києва». Тому, коли Нестор Літописець пише: «Звідки пішла Руська земля», він має на увазі не територію нинішньої Росії, а Україну.

Російський історик В. Ключевський так говорить про Ростово-Суздальське князівство: «Це була країна, що розташовувалася поза старою корінною Руссю, і в XI ст. була більше чужинською, ніж руською країною. Населяли її мурома, меря, весь» (Ключевский В. О. Курс русской истории. –Т.2.– М., 1956. –Стр. 362). Московську державу ще й у XVII ст. Руссю ніхто не називав. У той час ті землі, які пізніше будуть називатися «Государством Российским», а не Руссю, іменувалися Московським князівством, або просто Московією. Поняття «Московська Русь» з'явилося в XVI ст., за часів Івана Грозного. А на початку XVIII ст. Петро I назвав свою державу Російською імперією, а не Руссю.

Таким чином, літописи називають Руссю територію сучасної України. Назва «Україна» вперше згадується в літописах у XII ст., але вона твердо закріпилася за нею лише в XVII ст. Великий князь Володимир, звичайно, хрестив не Україну, бо його держава називалася Руссю. Отже, 988 р. відбулося хрещення саме Руси.

Те, що землі майбутньої Росії в поняття «Русь» не входили, засвідчили і літописи, і історики. Тому Московія за князя Володимира Великого не могла бути охрещеною, бо в ті часи її просто не існувало. Перша літописна згадка про Москву – не як місто, а лише як про населений пункт – з'являється під 1147 р., тобто більше ніж через півтора століття після Володимирового хрещення. А охрестити те, чого немає у природі, неможливо. 1948 р. Москва урочисто відзначала своє 850-ліття і 500-ліття автокефалії Російської Церкви.

Про наслідки Хрещення Руси

Наслідки Хрещення Руси докладно обговорювалися на науково-практичній конференції 15 травня 2013 р., яка проходила у стінах КПБА. Частково про це сказано в моїй

доповіді на Помісному Соборі УПЦ Київського Патріархату 11 липня 2008 р. Насамперед наслідки Хрещення виявилися в утворенні Київської митрополії: як Церква вона стала проповідувати християнську віру по всій Руській землі. Розпочалося будівництво храмів. Спочатку за візантійським стилем, а потім до нього додавалися місцеві риси. Відкривалися нові єпархії, які підпорядковувалися Київському митрополиту.

Виникла давньоруська писемність. З'явилося літописання. В Києві, зокрема, відкрилось училище, де діти навчалися грамоти. Почали переписувати і перекладати книги з грецької на слов'янську мову. При Софійському соборі в Києві була створена перша бібліотека в Русі. Руське законодавство почало змінюватися ще за часів князя Володимира. Та справжнім реформатором, під впливом християнства, був князь Ярослав Мудрий, який першим написав збірник законів, що називався «Правдою Ярослава». Цей збірник законів потім став основою «Руської правди». Християнство вплинуло на розвиток господарського життя. Особливу роль при цьому відігравали монастирі. Вони освоювали лісові нетрі, болота, піднімали цілинні землі, розвивали промисли і торгівлю. Прикладом такого господарювання була Києво-Печерська лавра, яка володіла землями вздовж Дніпра. У XVI ст. церквам і монастирям належала третина всієї державної землі. Заслуга монастирів полягала в тому, що вони християнізували іногородців, які перебували на нижчому рівні розвитку культури порівняно з русичами.

Заслугою християнства є створення міцної сім'ї. Християнство ліквідувало на Русі багатоженство, яке процвітало в язичників. Моральні ідеали збагатились особливостями православ'я: святістю, аскетизмом, смиренням, співчутливістю, братолюбством, терпінням, жертівністю та есхатологічною вірою в праведний суд Божий. Але поруч із цим Київська Русь бачила багато похмурих картин: багато неправди, князівські міжусобиці, злочини і всілякі аморальні явища. Тільки окремі світильники сяяли на руському небосхилі, але вони мали великий вплив на суспільство. В деяких європейських народів були інші ідеали: економічні, світове панування, гордість і недопущення самоосудження. У них замість вічної правди і внутрішнього голосу совісті панували холодне право, мораль у приватному житті і заперечення її у житті суспільному. Згодом на Русь почали проникати і такі ідеї.

Значення Хрещення Руси для входження її в сім'ю християнських держав

До прийняття християнства Русь як язичницьку державу, хоч і велику, не приймали у спілкування ні з Візантією, ні з європейськими християнськими державами. Тільки християнство відкрило двері для Русі у Візантію і в Європу. Через шлюб із принцесою Анною князь Володимир поріднився з візантійським імператором; а його правнук Святополк одружився з донькою візантійського імператора Олексія I Комнина – Варварою, яка привезла в Київ мощі святої великомучениці Варвари. Через християнські шлюби своїх володарів Київська держава зблизилася з багатьма країнами Європи. Так, князь Ярослав Мудрий одружився зі шведською принцесою Інгігердою (Іриною); сестра Ярослава Мудрого – Марія Доброгніва – була дружиною польського короля Казимира I Відновителя. Один із синів Ярослава був одружений із сестрою цього ж короля; другий – взяв шлюб із візантійською царівною, а інші два – з німецькими княгинями. За королів Європи були видані три дочки Ярослава Мудрого: Анастасія – за угорського короля Андроша; Єлизавета – за норвезького короля Гаральда; Анна – за французького короля Генріха I. Київська держава після прийняття християнства поріднилася через династичні шлюби з Візантією, Польщею, Швецією, Норвегією, Францією, Угорщиною і Німеччиною. Ввійшовши в сім'ю європейських держав, Київська Русь стала наймогутнішою європейською державою. Тому тепер, коли постає питання: куди йти Україні сьогодні? – відповідь має бути однозначною: туди, де була Київська Русь, спадкоємицею якої є Україна (а не Росія). Але входження України в Європейський Союз не повинно бути за будь-яку ціну. Бо в сучасній Європі є недоліки, які Україна не повинна запровадити в себе (я маю на увазі державні закони про так звані одностатеві шлюби). Проблема сучасної Української держави в Україні багато проблем. Однією з них є втягування України в європейсько-азіатський простір задля підпорядкування України Росії. Видатні російські діячі неодноразово заявляли, що вони не бачать Росії без України. В цьому напрямі Росія робить багато чого. Не будемо говорити про це ми, представники Церкви, бо Церква не повинна втручатися в політику. Але коли політики використовують Російську Церкву в боротьбі за Україну, ми не маємо права мовчати. Мова йде про святкування 1025-ліття Хрещення Київської Русі. Москва хоче

зробити центром цього святкування Росію і таким чином вкотре підкреслити, що не Київ, а Москва є центром святкування Хрещення Русі. Крім того, Москва хоче використати це святкування для утвердження ідеї «русского міра». Ми раді, що з нами святкує Хрещення Русі і Російська Церква, але це не означає, що ми погоджуємося з тим, що Хрещення Русі було не в Києві, а в Москві, якої в 988 р. ще не існувало. Росія і Російська Церква давно вже намагаються привласнити собі давньоруську історію і культуру. Український історик, академік М. Грушевський в «Історії України-Русі» заперечує домагання нинішньої Росії на частину давньоруської спадщини, спадкоємицею якої, на його думку, є винятково українська нація. Тому ми вважаємо даремними зусилля привласнювати чуже, що тобі по справедливості не належить. Правда завжди перемагає, рано чи пізно; а Бог посоромленим не буває, як ми це бачимо на власному досвіді.

Про стан Київського Патріархату після Помісного Собору 2008 року

Як було сказано на Помісному Соборі 2008 р., із 1995 р. Київський Патріархат виріс утричі; станом на 2013 р. він також зростав, але вже не такими темпами. На сьогодні наша Церква має 35 єпархій, з яких 30 – в Україні і 5 – за кордоном; збільшилась на одну єпархію. Тридцятьма п'ятьма єпархіями керують 39 єпархіальних і вікарних архієреїв. За звітний період вибуло – 12 архієреїв; з них померло п'ять: 1) митрополит Львівський Андрій (Горак), 2) митрополит Рівненський Євсей (Політило), 3) єпископ Серафим (Верзун), колишній Кіровоградський, 4) архієпископ Олександр (Биковець), 5) єпископ Васильківський Феодосій (Пайкуш); виключені з числа єпископату за перехід в іншу конфесію, або за недостойний спосіб життя – 7 архієреїв: 1) архієпископ Чернівецький Варлаам (Пилюшин), 2) архієпископ Тобальський Варух (Гищенко), 3) архієпископ Донецький Юрій (Юрчик), 4) єпископ Паїсій (Дмоховський), 5) єпископ Чернігівський Севастіан (Возняк), 6) єпископ Луганський Тихон (Петранюк), 7) архієпископ Тернопільський Іов (Павлишин). Церква уболіває за їх падіння, але через їх відхід очистилась від пороків. Один архієрей, єпископ Іоан (Бойчук), колишній Коломийський, відійшов на спокій через хворобу. За цей же час були обрані і поставлені на архієрейське служіння 12 нових єпископів: 1) єпископ Чернігівський Іларіон (Процик), 2) єпископ

Васильківський Євстратій (Зоря), 3) єпископ Валуйський Петро (Москальов), 4) єпископ Кіровоградський Марк (Левків), 5) єпископ Тербовлянський Павло (Кравчук), 6) єпископ Вишгородський Епіфаній (Думенко) 7) єпископ Дніпропетровський Симеон (Зінкевич), 8) єпископ Луганський Тихон (Петранюк), 9) єпископ Кіцманський Марк (Гринчевський), 10) єпископ Вишгородський Агапіт (Гуменюк), 11) єпископ Конотопський Афанасій (Яворський), 12) єпископ Городоцький Юліан (Гатала). До Київського Патріархату з УАПЦ повернувся єпископ Михаїл (Бондарчук), який зараз очолює Вінницьку єпархію. Також до Київського Патріархату увійшли колишні наші клірики, єпископи УАПЦ Іоан (Швець) і Адріан (Кулик). Що стосується зростання кількості парафій, то їхнє число збільшилось, але не настільки, як у попередній міжсоборний період. На сьогодні ми маємо 4644 зареєстровані парафії, а на 2008 р. їх було 4500; збільшилось на 144 парафії. За цей же період було побудовано і освячено близько 300 нових храмів, великих і малих. На початок 2013 р. Київський Патріархат нараховував 3317 священників і дияконів, порівняно з 2008 р. – 3000 священників і дияконів; зростання відбулося на 317 священнослужителів. За звітний період рукоположено більше 500 священнослужителів. На сьогодні в західних єпархіях надлишок священників, а на сході України їх не вистачає. Тому Священний Синод вирішив відкрити у Дніпропетровську духовну семінарію, завдання якої забезпечити священнослужителями східні єпархії Київського Патріархату. Якщо говорити про якість священнослужителів, то переважна більшість із них – достойні пастирі, завдяки зусиллям яких будуються храми, відкриваються недільні школи, викладається християнська етика в загальноосвітніх школах, але є і недостойні священнослужителі, що не живуть вірою, яку сповідають, і не відчують своєї відповідальності перед Богом на Його справедливому суді. Характерною особливістю духовенства Київського Патріархату є його бідність, тому Київська Патріархія змушена надавати такому духовенству невелику фінансову допомогу для утримання сімей. Крім того, Київська Патріархія по змозі допомагає парафіям у будівництві храмів. За звітний період була надана фінансова допомога більше 200 парафіям у 25 єпархіях. У 2012 р. в Донецьку побудовано єпархіальне управління і храм на кошти Патріархії. В 2013 р. також на кошти Патріархії в Луганську споруджено собор і єпархіальне управління. В будівництві храмів Київському Патріархату допомагають благодійники, так звані

спонсори. Але частина з них боїться відкрито підтримувати нашу Церкву, тому часто просять не називати їхні імена. Це означає, що в деяких областях місцева влада неприхильно ставиться до Київського Патріархату. За звітний період у Київському Патріархаті збільшилась кількість чоловічих і жіночих монастирів. Раніше їх було 64, тепер – 70. Однак проблема чернецтва полягає не в кількості монастирів, а в якості їхнього чернечого життя. Монастирів багато, а справжніх ченців і черниць мало. Благодать Божа, якщо можна так висловитися, занепала в монастирях. Але є і справжні ченці, хоча їх мало. На сьогодні в Київському Патріархаті діють три православні богословські академії (в Києві, у Львові і в Луцьку), богословський факультет при Чернівецькому університеті, богословський інститут в Івано-Франківську і дві духовні семінарії (в Рівному й у Дніпропетровську), аспірантура і докторантура. У всіх духовних навчальних закладах здобувають освіту на стаціонарному і заочному відділеннях більше тисячі студентів і священників. За звітний період КПБА підготувала та випустила п'ятьох докторів наук, 34 кандидати наук, 157 магістрів, 201 бакалавра; загалом – 397 осіб. У цілому в усіх навчальних закладах Київського Патріархату за звітний період підготовлено 895 випускників. КПБА виступила організатором і провела 21 наукову конференцію, 17 круглих столів та багато інших науково-просвітницьких заходів, а також викладачі КПБА взяли участь у 38 конференціях, п'яти круглих столах та багатьох інших науково-просвітницьких заходах за межами Академії. Підписала договори про співпрацю з Національними університетами «Острозька академія» та «Києво-Могилянська академія»; відкрито докторантуру та збільшено термін навчання в магістратурі. У КПБА діє загальноцерковна спеціалізована вчена рада з правом прийняття до розгляду та проведення захистів дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора й кандидата богословських та церковно-історичних наук. В 2012–2013 рр. відбулися захисти трьох докторських дисертацій (архієпископа Епіфанія, ректора КПБА, митрополита Львівського Димитрія, протоієрея Віталія Клоса). Готується докторська дисертація Ірини Преловської та інших. Підвищився рівень кандидатських дисертацій. КПБА наближається до визнання її дипломів державою. У Львівській і Волинській ПБА також проводяться науково-практичні конференції; викладачі та студенти беруть участь у світських наукових конференціях.

Видавнича діяльність

До 2004 був завершений переклад майже всіх богослужбових книг українською мовою. За звітний період були перевидані майже всі книги святих отців і вчителів Церкви. Псалтир, молитвослови і Біблія перевидувались по декілька разів. Найбільше попитом користуються Молитовник, Псалтир і Біблія українською мовою. Молитовник великий і малий були видані 100-тисячним тиражем, Псалтир – 10-тисячним тиражем, Біблія – 30-тисячним тиражем. Після Помісного Собору були перекладені українською мовою Добротолюбіє в 5-ти томах, творіння святих Василя Великого – у 4-х томах, Григорія Богослова – у 4-х томах, Григорія Ниського – у 4-х томах, Афанасія Великого – у 4-х томах, Іоана Золотоустого – у 12-ти томах, у 24 книгах, Григорія Палами – у 4-х томах; Мужі Апостольські, Апологети, Апостольські постанови, Стромати Климента Олександрійського, творіння святих Кирила Єрусалимського, Іоана Дамаскина (по одному тому). За п'ять років перекладено і видано українською мовою 55 томів святоотцівської літератури. Переклад продовжується. Ми сподіваємося перекласти українською мовою всі творіння святих отців. Переклад та видавництво богословської літератури і творіння святих отців – це запорука нездоланності Української Православної Церкви і збереження Православної віри в епоху екуменізму і відступлення, яке спостерігається останнім часом у християнстві. З звітний період КПБА опублікувала вісім наукових богословсько-історичних збірників «Труди Київської Духовної Академії», шість збірників матеріалів наукових конференцій, понад 30 монографій (у тому числі й посібників), взяла участь у перекладі та виданні 31 тому святоотцівських творіння та в десяти інших проектах Видавничого відділу УПЦ Київського Патріархату. Видавничою діяльністю частково займається Львівська, Волинська ПБА, а також богословський факультет Чернівецького університету.

Просвітницька діяльність

До просвітницької діяльності належить проповідь Слова Божого. В ці роки, як і в попередні, у храмах Київського Патріархату проповідувалось Євангеліє Христове. Щоправда, не всі архієреї і не все духовенство регулярно виголошує проповіді. Одні – через нездатність або неосвіченість, інші – через лінивість, забуваючи про свої обов'язки і про відповідальність на суді Божому. Просвітницькою діяльністю Церква займається по радіо і телебаченню, але обмежено. В Київському Патріархаті діють близько тисячі недільних шкіл. На жаль, не кожна парафія має недільну школу. Іноді на це є об'єктивні причини, наприклад, є села, де немає навіть загальноосвітніх

шкіл. Звичайно, в такому селі не може бути і недільної школи. Але є парафії, де немає недільної школи через недбальство священиків або через відсутність духовної освіти. Просвітницькою діяльністю займається духовенство і миряни-педагоги в загальноосвітніх школах: у західних областях – майже у всіх школах, у центральному регіоні – в багатьох школах, а на сході України християнська етика викладається рідко. До просвітницької діяльності Київського Патріархату треба зарахувати розповсюдження духовної літератури як для дітей, так і для дорослих. Єпархіальні архієреї видають і розповсюджують брошури про таїнства Церкви, газети, журнали. В наш час неможна скаржитися на відсутність духовної літератури, як це було в радянські часи. Причина духовної неосвіченості полягає в небажанні молоді й дорослих займатися своїм духовним вихованням, боротьбою з власними гріхами і недоліками. Крім того, сили зла активізували свою боротьбу з християнством. У наш час спокус до гріха набагато більше; вони різноманітні і сильніші, ніж у попередні періоди історії християнства. Просвітницькою діяльністю займається також Управління молоді у співпраці з різними молодіжними братствами. Кожного року влітку і на зимових канікулах Управління влаштовує молодіжні табори для молоді та дітей. Під час відпочинку священики займаються духовним просвітництвом. У Збройних силах України духовною опікою керує від Київського Патріархату Управління духовно-патріотичного виховання у Збройних силах та інших військових формуваннях України. Крім духовенства Київського Патріархату, у Збройних силах духовним вихованням займаються представники УПЦ Московського Патріархату та Української Греко-Католицької Церкви. Духовне виховання в місцях позбавлення волі провадить окремий відділ, який протягом майже 20 років опікується ув'язненими. Щоправда, Київський Патріархат охоплює своєю діяльністю не всі місця позбавлення волі. У міру своєї духовної підготовленості та матеріальних можливостей архієреї і духовенство займаються просвітницькою діяльністю. Наскільки вона успішна, про це нехай судить Пастиреначальник наш Ісус Христос і Його Церква. Нам же треба завжди пам'ятати слова Христа Спасителя: «Ви світло для світу» – і ревно виконувати свої обов'язки, усвідомлюючи, що ми працюємо на ниві Божій, у Господньому винограднику.

Діяльність Патріарха і Священного Синоду на захист християнських цінностей і суспільної моралі

У звітний період після Помісного Собору Патріарх і Священний Синод неодноразово публічно виступали на захист християнських цінностей і суспільної моралі. Зокрема були прийняті постанови Священного Синоду на захист християнської сім'ї, проти абортів, проти реклами алкогольних напоїв тютюнопаління і особливо проти одностатевих шлюбів. Із відповідними матеріалами можна ознайомитися в журналі «Православний вісник» і в газеті «Голос Православ'я». Останнім часом гостро постало питання про одностатеві, так звані, шлюби, або партнерства, під приводом прийняття закону проти дискримінації за статевою ознакою. Церква в жодному разі, за жодних умов не може погодитися на прийняття закону про одностатеві шлюби, чого вимагає Європа від України. Про це було заявлено під час зустрічі із Президентом України Віктором Януковичем не тільки Патріархом Київським, але і Всеукраїнською Радою Церков і релігійних організацій. Про це ми заявили Європейському комісару в Брюсселі на зустрічі з ним у березні 2013 р. Наша Церква, як і загалом Церква Христова, повинна безкомпромісно триматися божественного вчення і не йти на жодні поступки. Спотворення християнської моралі не менш гріховне, ніж ересі. Тому ми зобов'язані й надалі дотримуватися Божественних заповідей і не віддавати Боже кесареві. Ставлення Української держави до Київського Патріархату Після обрання в 2010 р. Президентом України Віктора Януковича ставлення до УПЦ Київського Патріархату змінилося не в кращий бік. Спочатку були спроби навіть знищення Київського Патріархату. Патріарх Кирил по декілька разів на рік приїжджав в Україну, агітуючи за створення так званого «руського міра», виступаючи за ліквідацію «розколу», маючи на увазі ліквідацію Київського Патріархату. Він неодноразово у своїх виступах говорив, що ліквідувати «розкол» може держава, маючи на увазі припинення «обновленського розколу» та діяльності Автокефальної Церкви в Україні радянською владою, карловацького розколу за участю президента Росії. Результатом ліквідації цих так званих розколів було приєднання їх до Московського Патріархату. Патріарх Кирил думав, що так може влада ліквідувати і «українських розкольників». Тому на початку президентства Віктора Януковича почався тиск на парафії Київського Патріархату, аби спонукати їх до переходу в Московський Патріархат. У деяких областях районна влада збирала наше духовенство та агітувала його переходити до Московського

Патріархату. Стали силою захоплювати наші храми. В цей час Президент відмовлявся приймати Патріарха Київського, проте спілкувався з патріархом Кирилом. Але такий стан продовжувався недовго. УПЦ Київського Патріархату стала на захист своїх парафій. Вона звернулася до патріотичних громадських організацій, до народних депутатів України, до наших прихильників у Європі, США і Канаді, до засобів масової інформації. Внаслідок стурбованості української громадськості та міжнародної спільноти тиск припинився. Президент Віктор Янукович заявив про рівне ставлення до всіх конфесій в Україні, став часто приймати керівництво Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій, у тому числі й Київського Патріарха. Почався період співпраці Церкви і Держави. На сьогодні ми задоволені взаємовідносинами між владою і Церквами, але все ж таки симпатія Президента залишається на боці УПЦ Московського Патріархату. Є окремі конфлікти в Кіровоградській і Донецькій областях; там спостерігається несправедливе ставлення до Київського Патріархату. В цих областях розпочалися затяжні судові процеси. Але ми сподіваємося, що і на місцях влада зрозуміє, що треба однаково ставитися до всіх громадян. Правда і тут переможе.

Взаємовідносини з УАПЦ

Як усім вам відомо, Київський Патріархат тричі починав переговори з УАПЦ про об'єднання в єдину Помісну Українську Православну Церкву, і кожного разу переговори не досягали своєї мети, бо митрополит Мефодій, предстоятель УАПЦ, ставив явно неприйнятні умови для УПЦ Київського Патріархату. Тому ми вирішили вести переговори з окремими єпископами, духовенством і парафіями УАПЦ. І такий метод виявився більш результативним. За останній рік до Київського Патріархату перейшли декілька десятків автокефальних парафій у Тернопільській, Львівській і Хмельницькій областях.

За справедливим зауваженням аналітиків церковної ситуації в Україні, УАПЦ переживає період напіврозпаду, вона починає деградувати. Миряни автокефалісти б'ють на сполох, бо їхня Церква перебуває на межі самознищення. Причина полягає в тому, що для віруючих незрозуміло, чому в Україні існують дві автокефальні Церкви, які не відрізняються одна від одної ні віровченням, ні структурою, ні канонами, ні мовою, ні підтримкою Української держави. Якщо до Київського Патріархату повернеться Львівська єпархія, УАПЦ припинить функціонування. Завдання Москви вона не виконала, бо Київський Патріархат не тільки продовжує існувати, але й міцніє. Становище УПЦ Московського Патріархату У 2008 р. Київський Патріархат почав переговори з УПЦ Московського Патріархату про підготовку до діалогу між двома українськими Церквами. Початок був успішним. І це не сподобалось Московській патріархії. З обранням митрополита Кирила патріархом Московським підготовка до діалогу припинилась. Москва заборонила. Новообраний Московський патріарх, не без керівництва Російської держави, висунув ідею «руського міра» – Росії, України, Білорусії, Молдови, тобто створення нової імперії. Він став часто їздити в Україну, пропагуючи цю нововисунуту ідею. Україна не сприйняла ідею «руського міра». В рамках її здійснення патріарх Кирил вирішив ліквідувати «самостійність і незалежність в управлінні» Української Православної Церкви. Була створена комісія із приведення статуту УПЦ у відповідність зі статутом Московського Патріархату. А цим статутом передбачалося створення так званих митрополичих округів. Привести статут УПЦ у відповідність зі статутом Московського Патріархату означає запровадити в Україні митрополичі округи, що привело б до підпорядкування їхніх керівників не предстоятелю УПЦ, а безпосередньо Московському патріарху і Московському Синоду. Так планувалося знищити «самостійність і незалежність». Синод Київського Патріархату розгадав плани Москви і звернувся до єпископату та духовенства УПЦ із закликом бути пильними і не допустити знищення статусу їхньої Церкви «самостійності і незалежності». В результаті московської активності в Україні в УПЦ посилюється автокефальний рух. Є в цій Церкві агресивні архіереї, подібні до митрополита Агафангела, який не сприймає Українську державу, але значна частина українських архіереїв, які люблять Україну і не хочуть віддавати Москві свою «самостійність і незалежність», стали симпатизувати Київському Патріархату. Щоправда, вони ще побоюються відкрито

спілкуватися з нашими архієреями, але можна сказати, що душею вони вже майже з нами. Ними ще володіє страх покарання Москвою. Така Москва! Вона не зупиняється ні перед чим у досягненні своєї мети. Москва готова розділити Вселенське Православ'я, якщо воно піде на визнання автокефалії Української Церкви. Чому Москва веде таку жорстоку боротьбу за Україну і за Українську Церкву? Тому що без України Росія не може конкурувати ні з США, ні з Європою. А в підкоренні України Росією велику роль відіграє Церква. Тому за Українську Православну Церкву точиться така боротьба. Крім того, Російській Церкві потрібна Українська Церква, щоб домінувати у Вселенському Православ'ї. Намір поставити Московський Патріархат на перше місце і посунути Константинопольського Патріарха Москва не залишила, і до цього часу не відмовилася від ідеї «Москва – третій Рим». Коли Москва може відмовитися від цієї нав'язливої ідеї? Коли Українську Православну Церкву Вселенське Православ'я визнає як автокефальну. Тоді Московський Патріархат не буде найбільшою Православною Церквою. У нього не буде достатньо сили, аби претендувати на першість. На сьогодні в Росії 12000 парафій, а в Україні – 15000. В Україні вищий рівень церковного життя, ніж в Росії. Про це свідчить навіть такий факт. За даними російської та української міліції, в 2013 р. на пасхальне богослужіння до храмів прийшло в Росії – 4 млн. 600 тис. віруючих при населенні більше 140 млн., а в Україні – 10 млн. 100 тис. при населенні 46 млн. На цю різницю звернули увагу засоби масової інформації. Вони коротко відреагували словами: «Росія – матушка, а іслам – батюшка». З обранням Кирила Московським патріархом у Російській Церкві почала змінюватися структура Православної Церкви. Згідно зі статутом Російської Церкви, вища влада в Церкві належить не Помісному Собору, а Архієрейському. Це означає, що духовенство, чернецтво і миряни не беруть участі в церковному управлінні. Тому відбувається таке шалене зростання російського єпископату. Церква Христова складається не з одного єпископату, а з єпископів, духовенства, чернецтва і мирян. І така Церква, згідно з апостолом Павлом, є «стовпом і утвердженням істини». Ми віримо, що Російська Церква, як Церква, не допустить сповзання православ'я до католицького вчення про Церкву.

Як Римський єпископ отримав владу над християнами Європи в середні віки

Католицька догматика завжди формулювалася, виходячи з політичних потреб римської ієрархії. Наприклад, вчення про Філіокве було розроблене Ансельмом Кентерберійським (XI – XII ст.) задля того, аби звинуватити греків,

які не підкорялися Риму, в ересі. З того часу Філіокве стало символом духовного диктату папства. Рим стверджував тоді, що, хто не сповідує Філіокве, той не має надії на спасіння. Тоді ж виникло в Римській Церкві вчення про викуплення і на його основі створена доктрина про чистилище, про надзаслуги святих і на дій підставі відпущення гріхів папою. Через індульгенції Рим утверджував свою владу над західним світом. Спасіння ніби досягалось не через покаяння і виправлення, а через гроші – через індульгенції. Для досягнення спасіння вимагалось визнання влади римського єпископа, влада якого магичним чином звільняла від гріхів. Хто не з папою, той не може мати прощення гріхів. Можна наводити ще багато прикладів, як спотворення християнських догматів у середньовіччі закріплювало владу Римської Церкви над західним християнством. Таким чином через викривлення догматів укріплювалася влада римської ієрархії в середні віки. Чи не католицькими методами діє Російська Церква в ХХ–ХХІ ст.? Чи не подібне ми спостерігаємо в Російській Церкві? Для того, щоб укріпити свою владу над Україною московська ієрархія теж спотворює православні догмати. Наприклад, у Символі віри ми сповідуємо: «Вірую в єдине хрещення на відпущення гріхів». Московська ієрархія повторює хрещення. Для чого? Щоб закріпити свою владу над Україною. Вони ніби говорять так: без нас (московської ієрархії) ви, українці, спастися не можете, бо у вас недійсні всі таїнства. Чому? А тому, що ви не підпорядковані Московському патріарху. Якщо ви будете підпорядковані Москві і станете частиною Російської Церкви, тоді у вас буде діяти Божественна благодать, а зараз вона у вас не діє, хоч ви сповідуєте православну віру, дотримуетесь церковних канонів, звершуєте літургію за православним чином. Чому у вас, українців, не діє Божественна благодать? Тому що ви розкольники! А гріх розколу не змиває і мученицька кров. Так стверджує Москва. Але якщовипокаєтесь, то у вас буде діяти Божественна благодать. А що означає «покаятися»? Виправитися у скоєних гріхах, у порушенні заповідей Божих? Ні! «Покаятися» – це означає повернутися під владу Московського патріарха. Як бачите, методи дії Римської Церкви в середні віки і дії московської ієрархії, точніше керівництва Російської Церкви в ХХІ ст., одні й ті ж. Головне в такій діяльності не спасіння людей і вічне життя, покаяння у скоєних гріхах і виправлення, а досягнення влади над якомога більшою кількістю християн. Таким чином, методи діяльності керівництва Російської

Церкви пов'язані з політичними намірами, а не з місією Церкви у світі. Московська Церква служить як своїм геополітичним інтересам, так і геополітичним інтересам Російської держави.

Взаємовідносини УПЦ Київського Патріархату зі Вселенським Константинопольським Патріархатом та іншими Помісними Православними Церквами

УПЦ Київського Патріархату не має молитовного єднання зі Вселенським Патріархом та іншими Помісними Церквами. Чому? Православні Церкви поки що не визнають автокефалії Української Православної Церкви. В історії так було і з іншими Помісними Православними Церквами, які самостійно проголошували свою автокефалію. В історії не було жодної Церкви, автокефалію якої визнали б одразу ж після її самостійного проголошення. Тому нам не треба хвилюватися через тимчасове невизнання нашої автокефалії. Натомість ми маємо неофіційні контакти з більшістю Помісних Православних Церков, у тому числі і зі Вселенською патріархією. В жодній із них не виникає заперечення в істинності нашої Церкви, в її православ'ї. Причин невизнання три. Перша: не існує чітких і ясних канонів про механізм утворення автокефальних Церков, крім 34 Апостольського правила і деяких інших канонів та історичної практики. Друга: Українська Православна Церква розділена. Нам як умову визнання висувають необхідність об'єднання в єдину Помісну Українську Православну Церкву. Третя: Російська Православна Церква робить усе можливе і неможливе, використовуючи підступні засоби, в боротьбі проти визнання Української Церкви автокефальною. Грецькі Церкви кажуть нам: «Потерпіть, визнання вашої Церкви автокефальною у свій час прийде». Ми і самі знаємо, що Українська Православна Церква буде визнана автокефальною. Не треба забувати, що Церквою Христовою, до якої належить і Українська Церква, керує Господь наш Ісус Христос. Він сказав під час Свого Вознесіння на небеса: «Я з вами в усі дні до кінця віку» (Мф. 28:20). У свій час Господь створить такі обставини, за яких не визнати Українську Церкву автокефальною буде неможливо. Ось тоді і прийде молитовне єднання нашої Церкви зі Вселенським Православ'ям.

Напрямок діяльності Київського Патріархату в майбутньому

Для того, щоб успішно діяти, треба знати мету і наполегливо прямувати до неї. Яка ж мета існування Київського Патріархату? Виконувати свою місію, яка полягає в тому, щоб вести людей до спасіння за допомогою благодаті

Святого Духа, тобто вести віруючих до вічного блаженного життя. Для цього Син Божий прийшов на землю, став Людиною, постраждав, помер на хресті, воскрес на третій день із мертвих, вознісся на небеса, заснував Свою Церкву, до якої належить і Київський Патріархат. Без досягнення такої мети Церква не мала б сенсу свого існування. Не тимчасове – а вічне, не матеріальне – а духовне є напрямом діяльності Церкви Христової загалом і УПЦ Київського Патріархату зокрема. Для цього ми відкриваємо парафії, будуємо храми, звершуємо богослужіння, проповідуємо Євангеліє Христове та займаємося соціальною роботою. Для нас, як для Церкви, не чужі земні інтереси людей, не є чужою культура, нам близькі національні потреби українського народу, нарешті ми уболіваємо за нашу Українську державу. Але для того, щоб виконувати цю місію, нам потрібна в Україні єдина Помісна Українська Православна Церква. Це означає, що богослужіння повинно звершуватися зрозумілою для українського народу мовою, проповіді виголошуватися теж державною мовою, богослів'я розвиватися українське. Духовенство і віруючі повинні знати свою правдиву українську церковну історію, а не викривлену і спотворену; тобто Українська Православна Церква повинна бути українською по духу, а не по назві. Це зовсім не означає, що нам слід цуратися всього російського. Ні! Ми повинні любити і Російську Церкву, бо Христос прийшов спасти всі народи, в тому числі і російський. Але в першу чергу ми повинні любити свій народ і свою Батьківщину. Хто не любить своїх батьків, той не може любити і ближніх. В нинішніх умовах Київський Патріархат повинен зосереджувати свої зусилля не на визнання автокефалії Помісними Церквами (хоча і це потрібно робити), а на зміцненні і розширенні, на всебічному духовному служінні українській пастві та українському народу. Це означає, що нам потрібно зберігати єдність і стабільність у нашій Церкві. Архієреї і духовенство повинні ретельно виконувати свої архіпастирські і пастирські обов'язки, виховувати відданих церковній справі молодих священиків, які б дбали насамперед про духовне і вічне, а не про земне і тимчасове. Нам треба уникати конфліктів і ворожнечі з єпископатом, духовенством і віруючими УПЦ Московського Патріархату, тому що любов єднає, а гріх розділяє. Ми ставимо собі за мету об'єднання з нашими братами з УПЦ Московського Патріархату, а це означає допомагати їм бути разом з нами єдиним. Тільки таким шляхом, шляхом любові, угодним Богові, ми можемо прийти до єдності. Коли ми говоримо про уникнення конфліктів, то це не означає не захищати

інтереси віруючих Київського Патріархату. УПЦ Київського Патріархату повинна продовжувати неофіційні контакти зі Вселенською патріархією та з іншими Помісними Церквами, особливо з Єрусалимською Церквою, де знаходяться святі місця, зі святою горою Афон – форпостом чернечого життя; розширювати зв'язки з іншими християнськими Церквами і насамперед з Українською Греко-Католицькою, Римо-Католицькою, Англійською та протестантськими Церквами. У нас з ними спільне завдання: захист християнської моралі і християнських цінностей в Європі та Америці. Як усім нам відомо, в наш час у Європі та Америці здійснюється цілеспрямований наступ на християнство. Всі Церкви повинні відчувати свою відповідальність перед Господом нашим Ісусом Христом за Церкву Христову і стати на захист своєї віри. На завершення треба сказати, що єдина Помісна Українська Православна Церква в Україні буде, незважаючи на всі протидії Москви. Бог із тими, хто йде правдивою прямою дорогою, а не з тими, хто ходить кривими дорогами. З нами Бог, а там, де Він, там і перемога.

Про зміни до Статуту про управління Українською Православною Церквою Київського Патріархату

Звершуючи своє служіння Церкві та українському народу, ми не повинні забувати, що існують зовнішні і внутрішні сили, які мріють про знищення Київського Патріархату під благим на вигляд гаслом «ліквідації розколу». Під ліквідацією Київського Патріархату вони розуміють досягнення єдності Церкви. Ми теж підтримуємо єдність Церкви Христової, але єдність православній вірі і християнській любові, тобто чим жила і буде жити Православна Церква. Вони ж, я маю на увазі московське церковне чиноначаліє, розуміють відмову від автокефалії Української Церкви (цю відмову вони називають покаєнням) і повернення під адміністративне управління Московського патріарха. Як бачите, мається на увазі зовнішня, а не внутрішня єдність, на зразок Католицької Церкви. Москва може погодитися навіть на автономію Української Церкви, але ця автономна Церква повинна бути у складі Московського Патріархату. Нас автономія не задовольняє, бо Українська Православна Церква – велика Церква; крім того, ми маємо незалежну Українську державу. З цієї причини ми не можемо погодитися на автономію. Для того, щоб ці зовнішні і внутрішні сили не розхитали нашу Церкву, нам треба створити таку структуру Церкви, аби, не порушуючи церковних канонів, укріпити єдність церковного керівництва. Ця структура повинна виключити боротьбу за владу всередині нашого єпископату.

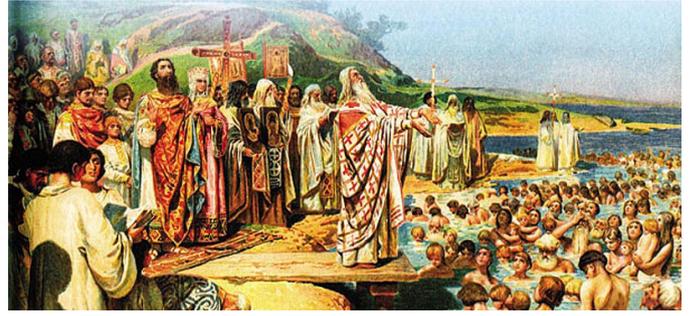
Для цього я пропоную Помісному Собору ввести посаду Патріаршого намісника, який би автоматично, без обрання Синодом, після смерті Патріарха став Місцєблюстителем Патріаршого Київського престолу. За надзвичайних обставин Московський патріарх Тихон єдиновладно призначив трьох місцєблюстителів. Українська Церква перебуває в умовах розділення, також за надзвичайних обставин. Патріаршим намісником повинен бути єпархіальний архієрей Київської столичної області. Посада намісника Патріарха як майбутнього Місцєблюстителя не порушує соборності Церкви, тому що таке положення приймається соборно, на Помісному Соборі. Крім того, Місцєблюститель очолює Синод і керує Церквою тимчасово до скликання Помісного Собору, на якому таємним голосуванням обирається Патріарх. Якщо ми не приймемо такого доповнення до нашого Статуту, то свідомо поставимо Київський Патріархат у скрутне становище, у становище обеззброєності, відкрите для нападу ворожих сил і внутрішньої боротьби. Треба передбачати можливість гіршого і заздалегідь уживати запобіжні заходи, щоб цього уникнути. Тому я сподіваюсь, що Помісний Собор ухвалить необхідні доповнення до Статуту про управління Українською Православною Церквою Київського Патріархату і тим самим канонічно укріпить нашу Церкву і буде сприяти єдності єпископату.

Про канонізацію святих

На попередніх Помісних і Архієрейських соборах ми зарахували до собору святих великого святого князя Ярослава Мудрого, благовірного князя Костянтина Острозького, святителя Іова, митрополита Київського, останнього кошового отамана Запорозької Січі Петра Калнишевського, преподобного ігумена Меркурія Бригинського. Були канонізовані новомученики українські, але не поіменно, а соборно, тому що ми не знаємо достеменно, хто з постраждалих від безбожників у часи гонінь на Церкву мученик, а хто – не достойний слави мучеників за свої дії в ув'язненні. Таким чином ми хотіли уникнути можливої деканонізації, як це трапилося в Російській Церкві, яка спочатку канонізувала відповідну кількість новомучеників, а потім відкрилися їхні непристойні діяння – і Церква змушена була їх деканонізувати. Канонізуючи новомучеників українських, наша Церква їхні імена віддає на волю Божу. Господь знає, хто з них святий, а хто недостойний слави мучеників. Нині Священний Синод пропонує Помісному Собору розглянути імена наступних захисників православної віри в Україні: київського князя Оскольда, володимир-волинського князя Володимира Васильковича і мученика Данила Братковського, що постраждав за

православну віру в XVII ст., для внесення їх у список святих Української Церкви.

Висновки

Київський Патріархат і надалі повинен зростати і зміцнюватися, шукати спільні інтереси з нашими братами – православними українцями, маючи на меті об'єднання в єдину Помісну Українську Православну Церкву. Українська держава і зокрема Президент України Віктор Янукович декларує рівне ставлення Держави до всіх християнських конфесій і релігій, хоча в деяких областях ми спостерігаємо негативне ставлення до Київського Патріархату. Ми повинні вимагати від влади однакового ставлення до українських Церков не тільки на словах, але й на ділі. Але ми, православні християни, повинні покласти нашу надію на Бога, бо Він тримає у Своїх руках і народи, і кожную людину зокрема, і насамперед Церкву, яку Він придбав Кров'ю Сина Свого Господа нашого Ісуса Христа, Який є Главою Церкви. Господь сказав, возносячись тілом на небеса: «Я з вами... до кінця віку» (Мф. 28: 20). Оцінюючи здобутки УПЦ Київського Патріархату і бачачи в них виявлення всеблагородного Промислу Божого, ми у смиренній свідомості своєї гріховності та недостойності приносимо Богові подяку за всі Його благодіяння до Київського Патріархату і просимо Його явити Свою милість до нашої Церкви і нашої Української держави. Святкуючи 1025-ліття Хрещення Київської Русі, пам'ятаючи все позитивне і негативне в історії нашої Церкви і нашого народу, ми ніколи не повинні забувати, що Господь наш Ісус Христос створив Церкву для очищення людей від гріхів, для оновлення нашої гріховної людської природи, для воскресіння і життя вічного. Наші земні труди і страждання настільки корисні, наскільки вони приводять нас до Царства Божого і вічного блаженного життя. Пам'ятаймо, що любов усе перемагає і єднає нас із Богом. Зі смиренням у серці та упованням на милість Божу приступимо до здійснення накресленої програми Собору. З великої Своєї милості нехай Господь просвітить наш розум та наповнить наші серця миром і любов'ю, щоб ми звершили Його святу волю на Його славу.

***Слава Ісусу Христу!
Слава Україні!***

«Адреси доброти»

ЖЕРТОВНІСТЬ НАШИХ ЧИТАЧІВ З США

Як не гірко, але хочу зазначити що московська агресія проти України не вщухає. Щодня на Донбасі гинуть наші захисники. Наш святий обов'язок підтримати їх у різний спосіб. А тому ми щиро вдячні Анатолію Валюх – Брантон з Каліфорнії, котрий пожертвував кошти для поранених бійців. Нагадаємо, що редакція журналу «Бористен» продовжує постачати продукти для бійців АТО. Так само уклінно хочемо подякувати отця Олексія Лімонченка (San Mateo, CA.) за княжу жертву в пам'ять його доньки Ольги, котра упокоїлась 18-го серпня 2001 року. Свій дар душпастир надає «потерпілим в Україні спричинених загарбниками північного фальшивого «християнства». Митакже сердечно вдячні Фундації Зоряни та Володимира Могучих з американського штату Нью-Джерзі за допомогу редакції в придбанні паперу для друку бюлетеня «Наша Церква – Київський Патріархат».

Влас. Інформ.

ЖЕРТОВНІСТЬ – ОЗНАКА СПРАВЖНЬОЇ ЛЮБОВІ

Хресна жертва – прояв найвищої любові Бога до людини

MySha

ФУНДАЦІЯ ВОЛОДИМИРА ТА ЗОРЯНИ МОГУЧИХ З США В ЧЕРГОВИЙ РАЗ ДОПОМОГЛА

РЕДАКЦІЇ БЮЛЕТЕНЯ «НАША ЦЕРКВА – КИЇВСЬКИЙ ПАТРІАРХАТ»

Попри війну на Донбасі, не просту соціально – економічну ситуацію в країні релігійний бюлетень «Наша Церква – Київський Патріархат» продовжує радувати своїх читачів системними виходами у світ. Багато в чому це можливим завдяки багатолітнім і вірним приятелям. А тому ми щирозсердно вдячні усім, хто допомагає нам у ці непрості часи із західної діаспори. Зокрема, родинній Фундації Зоряни та Володимира Могучих з штату Нью-Джерзі (США), котра нещодавно поважно в черговий раз допомогла нашому виданню. І це справді по-християнські, коли віруючі українці по всіх світах з щирим серцем дякують Господа за його милість у такий шляхетний спосіб. Отож, молимо Христа, добродії Могучі, за Ваше здоров'я та довгі літа!

Влас інфом.

На фото. Пан Володимир Могучий промовляє до громади парафії Св. Вознесіння у м. Кліфтон (Нью-Джерзі)

« З життя братньої Церкви»

Блаженніший Святослав закликав вірних у день пам'яті рівноапостольного князя Володимира відновити свої хресні обіти

Отець і Глава Української Греко-Католицької Церкви Блаженніший Святослав закликав всіх, 28 липня, у день святого князя Володимира, прийти до наших храмів і за звичаєм відновити ті обіцянки, які ми через вуста наших хресних батьків дали в день нашого Хрещення.

У коментарі Департаменту інформації Блаженніший Святослав відзначив, що щороку, коли ми святкуємо пам'ять рівноапостольних княгині Ольги та князя Володимира, то завжди відновлюємо хресні обіти. Нагадаємо, Чин відновлення хресних обітів у день святого рівноапостольного князя Володимира у 2006 році в Українській Греко-Католицькій Церкві запровадив тодішній Отець і Глава УГКЦ Архієпископ Блаженніший Любомир. Відтоді щороку в усіх храмах в Україні та усьому світі вірні після Літургії відновлюють свої хресні обіти.

На Інтерактивну карту УГКЦ нанесено дві тисячі позначок!

За останні два тижні було додано 80 нових позначок на Інтерактивну карту УГКЦ. Серед них - осередки нашої Церкви та парафії у Центральній Італії, храми та парафії Бучацької, Стрийської та Кам'янець-Подільської єпархій, а також душпастирства УГКЦ у Новій Зеландії.

Отже, нанесені всі громади, монастирі та персональні парафії Української Греко-Католицької Церкви в Італії (всього понад 80 об'єктів). Уперше до карти додано позначки в Новій Зеландії: душпастирства у трьох найбільших містах країни Окленді, Веллінгтоні та Крайстчерчі. Інтерактивна карта значно мірою наповнюється завдяки інформації, яку надають вірні УГКЦ. На карту наносяться місця, де регулярно відбуваються Літургії Української Греко-Католицької Церкви. Це церкви, каплиці, монастирі, душпастирства, а також навчальні заклади.

Повна інформація про локацію:

1. Назва парафії або храму (каплиці, монастиря, навчального закладу) + населений пункт, область (або країна) розташування
2. Координати
3. Підпорядкування (єпархія або екзархат)
4. Фотографія
5. Адреса
6. Контактний телефон
7. Контактна електронна адреса
8. Веб-сайт (також сторінки у соцмережах)
9. Розклад богослужінь
10. Час сповіді

11. Час, коли храм відчинений
12. Коротка історія парафії та храму
13. Сучасне життя парафії (спільноти, події, заходи)
14. Наявність у храмі мощів святих, чудотворного джерела (каплиці).

Якщо ви не знаходите певної парафії на карті УГКЦ або чогось із перелічених пунктів щодо вашої церкви чи каплиці, то можете надсилати нам інформацію про неї.

Для цього адміністрація Інтерактивної карти використовує два комунікати:

1. Електронну скриньку mapugcc@gmail.com
2. Сторінку в соцмережі Фейсбук <https://www.facebook.com/mapugcc/>

Департамент інформації УГКЦ

«Вісті з Єпархій»

Єпископ Юліан взяв участь у відкритті пам'ятника Героям Небесній сотні в місті Городенка на Франківщині

В урочистому заході взяв участь єпископ Коломийський і Косівський Юліан.

Святкова церемонія розпочалася із виконання Національного Гімну України, після чого відбулося перерізання символічної стрічки та зняття полотнища із пам'ятника. Після єпископ Коломийський і Косівський Юліан та єпископ Василій (Івасюк) УГКЦ освятили пам'ятний знак та відслужили панахиду за спокій душ загиблих Героїв Небесної сотні та всіх воїнів, які поклали своє життя за волю, незалежність та цілісність нашої Держави. Архіпастирям за богослужінням співслужили собор священнослужителів Городенківського благочиння Коломийської єпархії та духовенство УГКЦ. Після відпусту єпископ Юліан звернувся до присутніх зі словом, в якому наголосив, що в день, коли український народ на державному рівні святкує День Прапора, який став знаменом нашої перемоги та свободи, незламності нашого духу і за який полягло тисячі прекрасних синів і дочок нашого народу, ми відкриваємо пам'ятник Героям, які долучилися до багатовічної плеяди борців за волю, незалежність та державність України. Герої Майдану були переповнені великою любов'ю до Бога, до свого народу та правди. Вони йшли, пам'ятаючи, що байдужість вбиває, а тому озброєні, виступили проти неправди, яка була озброєна до зубів, та перемогли. Чому? Бо з ними був Бог! Тому що, де правда, там завжди Господь і там завжди перемога.

Опісля присутні пом'янули хвилиною мовчання тих, хто віддав своє життя за волю, незалежність

У центрі Дніпра освячено новозбудований храм на честь ікони Божої Матері "Несподівана Радість"

7 липня 2017 року відбулась велична подія у місті Дніпро — центральний єпархіальний храм на честь ікони Божої Матері «Несподівана Радість» відкрив свої двері для всіх віруючих. Він стане храмом примирення, любові та добра. Чин освячення храму звершив єпископ Дніпровський і Криворізький Сimeон у співслужінні численного духовенства. У центральній історичній частині міста храми небудувались більше ста років. Перед богослужінням, на території єпархіального управління, єпископа Сimeона зустріли: меценат єпархії, президент МБФ «Солідарність» Олександр Володимирович Петровський з родиною та друзями, голова Дніпропетровської обласної ради Гліб Олександрович Пригунов з дружиною Юлією, голова Служби безпеки України у Дніпропетровській області Едуард Володимирович Кріцин, голова служби з надзвичайних ситуацій у Дніпропетровській області Андрій Анатолійович Кульбач та інші поважні гості. Для богослужбового вжитку у храмі

та суверенітет України. Далі слово мали: заступник голови Івано-Франківської ОДА Ігор Пасічняк, Народний депутат України Юрій Тимошенко, Голова Городенківської районної державної адміністрації Роман Жичицький, Голова Городенківської районної ради Іван Мандич, виконуючий обов'язки Голови Городенківського міського голови Любомир Музичко, депутат Івано-Франківської обласної ради Андрій Левкович та учасниця Майдану Світлана Кульчицька.

Після цього для присутніх виступив Народний Артист України Павло Дворський, виконавши музичний твір «Ангели Майдану».

На завершення від вдячних земляків до підніжжя пам'ятника Героям Небесної сотні лягли квіти.

Олександр Володимирович Петровський подарував прекрасний евхаристійний набір, а Гліб Олександрович Пригунов — чудовий напрестольний хрест. Цього урочистого дня, запрошений на святкування клірик Київської єпархії протоієрей Миколай Салабай подарував для храму мощовик з часточкою чудотворних мощей святого великомученика Димитрія Солунського. Під час молитви єпископ Сimeон звершив дияконську хіротонію іподиякона Ігоря Іванова, випускника Київської православної богословської академії.

ЧИ СВІТОВІ ПОЛІТИКИ НЕ ЗНАЮТЬ, ЧИ НЕ ХОЧУТЬ ЗНАТИ?

Немає сумніву, що світ стоїть на порозі Третньої світової війни, полум'я запалиних воєнних огників у різних місцях світу, щоденно зростає все більше більше. І чомусь політики не добачують, що за цими вогниками стирчать довгі московсько-ослячі Уха. Усі готові й усі чекають, бо ніхто не хоче бути першим викрисати вибухову іскру. Чому? Щоб по війні не сплачувати всім потерпілим кошти.

Найбрихливіший політик світу, придумав розв'язку, вибрав жертвою вибухової іскри голодну непокірну КНДР, яка немає і не буде мати чим платити, проте іскру може запалити. Потихеньку, він з маленької Кореї, створив потужну ядерну силу а його пропагандисти закричали на весь світ, що то Київ, доставив далекосяжні ракети до Кореї. Кремель одним пострілом, забив два зайці. Брехнею покрив свій злочин і насторожив Трампа проти України. Поки брехню не розкриється, гнів буде - забитий цв'ях можна витягнути, але дірка залишиться. Україна буде далі чекати на обцяну оборонну зброю, що радує душу Путіна. Сценарій дуже пригадує гітлерівську передвоєнну

політику, світ поблажливо сприймав агресивність Гітлера, аж поки Ангія і Франція та Америка, коштом своїх величезних втрат, не спинили його вгресю. Не дай Боже, щоб завдяки Кіма Йонга і Трампа, вив'язалась Третя світова ядерна війна в, якій потерпить не 60 мільонів жертв, як у Другій світовій війні а з певністю більше половини світового людства і для лишніх не буде майбутності. Тому ще не пізно, час всім політикам думати, говорити і не рішати в гніві і злості, смерть мільйонам не винних людей.

**Колонка Івана
Буртика
Нью-Джерзі, США**

"Думки вгрос..."

РЕКЛАМА

ШВИДКО
ЗРУЧНО
ПРЯМО В РУКИ

Найшвидший і найбільш надійний посилковий сервіс до України та країн СНД. Порівняйте терміни доставки пакунків через компанію MICT з другими компаніями і переконайтесь в цьому самі.

<ul style="list-style-type: none"> ● ДОСТАВКА КОРАБЛЕМ В Україну: 30-40 днів В Москву: 30-40 днів В Ст. Петербург: 35-45 днів Решта регіонів на www.meest.us 	<p>ЕКСПРЕС ДОСТАВКА ПОСИЛОК:</p> <p>В Україну: 3-5 робочих днів</p> <p>В Москву: 5-7 робочих днів</p>
---	--

- ВІДПРАВКА АВІА І МОРСЬКИХ ВАНТАЖІВ
- ДОСТАВКА АВТОМОБІЛІВ У КОНТЕЙНЕРАХ
- УПАКОВКА І СТРАХУВАННЯ
- ПЕРЕКАЗ ГРОШЕЙ ЗА НАЙНИЖЧИМИ ЦІНАМИ

1-800-288-9949 www.meest.us

Marketing and design by imaginstudio.com

Редагує колегія. Адрес редакції: Релігійний бюлетень журналу «Бористен»
«Наша Церква - Київський Патріархат», вул. Телевізійна, 3,
49010, м. Дніпропетровськ, Україна. Тел. 050-340-28-27.
E-mail: fidelsukhonis@gmail.com

Представництво редакції:

У США

Mr. V. Babanskyj, 74,
Oakridge Lane
Watchung, N.J.
07069, USA.

В Україні:

Володимир Барна
вул. Банкова, 2
01024, м. Київ
тел. 066-62432-31

borysten.com.ua - архів бюлетнів
CatArt Верстка та дизайн

Підписано до друку 17.02.2016
Папір офсетний. Друк цифровий
Видавець ФОП Озеров Г.В.
м.Харків, вул. Університетська, 3, кв.9
Свідоцтво про державну реєстрацію
№ 818604 від 02.03.2000